

kazkovoї povisti Dzh. R. Tolkina «Farmer Giles of Ham». *Naukovyi visnyk Hersons'kogo derzhavnogo universytetu. Seriiia Lingvistyka*. Vyp. X. S. 209–214. 10. Shaposhnyk O. (2013). Lingvokul'turni ta stylistychni problemy perekladu fentezi: harakterologichnyi kontekst. *Naukovyi visnyk Hersons'kogo derzhavnogo universytetu. Seriiia «Lingvistyka» : Zb. nauk. prac'*. Vyp. XX. S. 288–293.

#### SOURCES

1. Pratchett T. (2017). Barva chariv. Per. Ju. Bisyka, S. Shul'. 197. URL: [https://docs.google.com/viewer?url=http%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FPratchett\\_Terence%2FBarva\\_chariv.doc](https://docs.google.com/viewer?url=http%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FPratchett_Terence%2FBarva_chariv.doc).
2. Pratchett T. (2007). Veshnye sestrychky. M. : «Jeksmo». 416 s. 3. Pratchett T. (2018). Vishhi sestry. L'viv : «Vydavnytstvo Starogo Leva». 384 s. 4. Pratchett T. (2008). Dvyzhshyhiesja kartynky. M. : «Jeksmo». 480 s. 5. Pratchett T. (2017). Pravda. per. O. Myhel'sona. L'viv : «Vydavnytstvo Starogo Leva». 464. 6. Pratchett T. (2008). Pravda. M. : «Jeksmo». 512 s. 7. Pratchett T. (2017). Pravo na chary. L'viv : «Vydavnytstvo Starogo Leva». 280 s. 8. Pratchett T. (2008). Tvorecy zaklynanyj. M. : «Jeksmo». 329. 9. Pratchett T. (2008). Cvet volshebstva. M. : «Jeksmo». 320 s.

УДК 811.133.1'42

*Пітук К. М.*, асист.,  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

### ЕВОЛЮЦІЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ КОНЦЕПТІВ У НОВОРІЧНИХ ВІТАННЯХ ФРАНЦУЗЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ: НАЦІОНАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАНІПУЛЯЦІЙ

*Статтю присвячено виявленню ключових лінгвокультурних концептів французької політичної культури, вербалізованих у новорічних вітальних промовах (les Voeux de Nouvel An) французьких президентів П'ятої республіки з 1960 по 2016 рік. Аналізуючи публічне мовлення французьких політиків, авторка декодує традиційні цінності французького народу, дзеркально відображені в ньому. У дослідженні узагальнено здобутки лінгвокультурології, лінгвопрагматики та дискурс-аналізу, коротко наведено погляди провідних сучасних вчених щодо жанру святкової промови та її характеристик, а також вказано на лінгвостилістичні особливості, що вирізняють новорічне вітання з-поміж інших жанрів. У статті аргументовано доцільність обраної дослідницької парадигми та запропоновано порівняння характеристик «лінгвокультурного концепту» як елемента французької лінгвокультури та «соціальної репрезентації», що є базовою одиницею французьких соціолінгвістичних студій. Застосовуючи лінгвокультурний підхід до даних, отриманих завдяки використанню лексикометричного програмного забезпечення Tropes, авторка максимально об'єктивно визначає п'ять найбільш яскраво виражених лінгвокультурних концептів, що зринають у французьких новорічних вітаннях, а саме: la France, la Nation, la Liberté, l'Esprit cartésien та la Fraternité. Дослідниця зазначає когнети, що вербалізують ті чи інші концепти, а також наводить приклади їхнього використання у вітальних промовах Шарля де Голля, Жоржа Помпіду, Валері Жискар д'Естена, Франсуа Міттерана, Жака Ширака, Ніколя Саркозі та Франсуа Олланда. У статті також продемонстровано еволюцію лінгвокультурного концепту-ідеї la Fraternité в концепт-символ та передавання ідейних функцій лінгвокультурному концепту la Solidarité, а також запропоновано можливі екстралінгвістичні причини таких трансформацій.*

**Ключові слова:** лінгвокультура, лінгвокультурний концепт, вітальна промова, французький політичний дискурс.

У ХХ-ХХІ століттях політична комунікація набула і продовжує набувати дедалі важливішої ролі. Політичному дискурсу притаманний значний маніпулятивний потенціал, який найяскравіше реалізується у публічному мовленні політика.

Досі політичний дискурс вивчався крізь призму риторики, соціолінгвістики, дискурс-аналізу, когнітивної лінгвістики, теорії комунікації та прагмалінгвістики. У Франції вони постали як цілісна наука на початку 1980-х років, привертаючи увагу соціологів, психологів та лінгвістів, серед яких – П. Шародо (зокрема у праці "Політичний дискурс. Маски влади"), Д. Мангено та ін. На антропоцентричних та комунікативно-прагматичних засадах політичну комунікацію (і політичну промову зокрема) вивчали А. Белова, М. Діденко, Г. Жуковець та ін., комунікативно-жанрову структуру французької політичної промови, а також її ключові стратегії й тактики проаналізувала Т. Бурмістенко, її лексико-граматичні особливості – М. Гулей.

Для цього етапу нашого дослідження ми зупинилися на окремому жанрі політичного дискурсу, а саме – на новорічних вітаннях – *les Voeux de Nouvel An*. Традиція новорічних президентських вітань установилася в 1960 році, в часи П'ятої республіки, завдяки президенту Шарлю де Голлю. Раніше, за Четвертої республіки, офіційні вітання висловлював Голова ради міністрів, а Президент долучався до справи лише вряди-годи й не обов'язково увечері 31 грудня.

**Об'єктом** дослідження є французький політичний дискурс, а його **предметом** – маніпулятивний потенціал французьких лінгвокультурних концептів на **матеріалі** новорічних вітальних промов французьких Президентів П'ятої Республіки, а саме Шарля де Голя, Жоржа Помпіду, Валері Жискара д'Естена, Франсуа Міттерана, Жака Ширака, Нікола Саркозі й Франсуа Олланда.

**Метою дослідження** є виявлення ключових лінгвокультурних концептів французької політичної культури та визначення особливостей їхнього функціонування.

Новорічне вітання є одним із найбільш стабільних жанрів, що за своїми характеристиками близький до інавгураційної промови, яка, за визначенням Т. Бурмістенко, однозначно маркована одиничним адресантом, жорстко прив'язана до конкретної події, а також фіксована у часовому плані. Топос новорічного вітання також є досить стабільним, адже здебільшого місцем новорічного звернення французьких президентів до народу є Єлисейський палац. На думку Т. Бурмістенко, святкові промови містять у собі особливості інформативно-перекоувальних текстів. Основним фактором, який сприяє виокремленню такого типу промов, є дата їхнього проголошення [1, с. 154].

Послугуючись соціолінгвістичною типологією дискурсу російського мовознавця В. Карасика, ми можемо вважати вітальну промову зразком інституційного дискурсу, адже передбачає спілкування в певних рамках статусно-рольових відносин і виділяється на підставі двох ознак: мета та учасники спілкування [3, 14]. Новорічним вітанням притаманний надзвичайно високий ступінь ритуалізованості. Саме через вітальні повідомлення Президенти республіки вибудовують позитивний образ, а водночас і підводять підсумки минулого року та висвітлюють політичні й економічні перспективи на майбутнє. На думку Леблана та Мартінеса, що провели великий лексикометричний аналіз президентських промов, «вітання Президентів Республіки

становлять особливий дискурсивний жанр, епідиктичний за своєю природою, і пропонують незвичайний, ритуалістичний, кут аналізу президентського етосу» [9].

Дослідники зазначають, що конститутивними елементами тексту новорічного вітання є національні цінності, на яких вибудовується як оцінка минулого, так і визначення перспектив і суспільних завдань на майбутнє. В різних типах дискурсу цінності виражаються різним ступенем кодифікації [2, 425]. Ритуалізованість жанру дарує своєрідне відчуття затишку і таким чином уже налаштовує адресата – аудиторію – на позитивне сприйняття.

Ми маємо намір розглянути лінгвокультурний аспект новорічних вітань, адже, звертаючись до традицій, політичне мовлення розраховує на культурно марковане сприйняття аудиторії. На нашу думку, аналіз новорічних вітань президентів, з одного боку, дозволяє виявити систему цінностей французької політичної культури з 1960 року до сьогодні, а з іншого, демонструє, які саме цінності той чи інший Президент Республіки вважає пріоритетними для себе.

Базовим поняттям цього дослідження ми обрали лінгвокультурний концепт у визначенні російського мовознавця В. Карасика. У французькій лінгвістичній науці частіше зринає поняття соціальної репрезентації, введене ще Емілем Дюркгеймом у 1895 році й доповнене через півстоліття Сержем Московічі. Будучи, за Д. Жоделе, «формою соціально розробленого та поширеного знання, що сприяє створенню спільної реальності» [7, 43-44], соціальна репрезентація найбільш яскраво вербалізується у засобах масової інформації, відображаючи не стільки колективне несвідоме народу, скільки поширені в ту чи іншу добу уявлення. Однак, вивчаючи вітальні промови, ми насамперед цікавимося культурним аспектом, який повніше розкривається завдяки лінгвокультурному підходу. Концепт розглядається як елемент національної лінгвокультури і ментальності, як специфічний індивідуальний та груповий спосіб сприйняття й побудови картини світу, витворений на основі когнітивних стереотипів, пов'язаних із національними культурними цінностями. Лінгвокультурний концепт «лежить у свідомості», детермінується культурою й оприявлюється у сфері мови. Він складається з центральних та периферійних елементів.

Для підвищення об'єктивності нашого дослідження ми скористалися лексикометричною програмою для семантичного аналізу Les Tropes. Вона допомогла ефективніше підрахувати частоту вживання тих чи інших когнем, виконавши кількісний аналіз, який передбачає подальшу інтерпретацію дослідником. Окрім того, вона дає змогу не враховувати слова-шути («les mots vides»), які не беруть участі в реалізації лінгвокультурного концепту.

Цілком логічно, що саме **лінгвокультурний концепт «la France»** представлений у вітальних промовах найяскравіше. Коли мова йде про назву країни, географічна ідентичність стає винятково поверхневим явищем. Топонім, яким вона ініціально є, тобто назва місцевості, регіону, населеного пункту, об'єкта рельєфу, будь-якої частини поверхні Землі [Карпенко], перетворюється на **політонім**. На думку Ж. Сіслару, політоніми наділені символічною трансцендентальною репрезентацією [6, 53]. З одного боку, багатозначні політоніми виконують важливу прагматичну функцію,

а з іншого, частота вживання таких слів форм поєднує назву країни з концептами *держави* і *нації* [6, 53].

Використання назви країни як семантичного інтегративного компонента забезпечує введення в дію механізму колективної свідомості, яка надає «онтологічну довіру» таким соціальним об'єктам, як нація та держава [8]: через регулярну появу у дискурсі, такі політоніми посилюють реальність соціальних об'єктів, і просторовий вимір, викликаний в уяві топонімом, забезпечує їм незаперечне матеріальне буття. Репрезентації, породжені використанням назви країни, виконують пояснювальну функцію, тобто вони модифікують об'єкти, роблячи їх доступними через політичний дискурс [6, 54].

Політонім France є ядром однойменного концепту, що вербалізується через когнеми *pays, patrie, République, famille*.

**Франція вербалізується як світовий авторитет.** Наприклад, Жорж Помпідю зазначає, що *«personne ne peut nier que la France joue un rôle essentiel en Europe»* (Pompidou, 1972) та *«nous avons tracé les voies de L'Union Européenne»* (Pompidou, 1972). Його наступник, Валері Жискара д'Естен зазначає, що *«La France, c'est ce qu'il y a de meilleur dans le monde»* (D'Estaing, 1974) та *«elle est un des plus grands, un des plus vigoureux pays du monde»* (D'Estaing, 1980). Для нього *«la France est respectée et estimée dans le monde»* (D'Estaing, 1980). Жак Ширак виголошує, що *«la France a des responsabilités particulières dans le monde»* (Chirac, 2006). Йому вторить Ніколя Саркозі: *«Alors que la France montre la voie!»* (Sarkozy, 2007).

**Франція також постає як носій миру та свободи.** Для В. Ж. д'Естена *«la France travaille pour la paix»* (D'Estaing, 1979), *« la France est une République de Liberté»* (D'Estaing, 1980) та *«la France sert la cause de la paix et de l'humanité»* (D'Estaing, 1979). На думку Ф. Міттерана, *«la France s'est placée toujours au premier rang des forces de la paix»* (Mitterrand, 1994) та *«la parole de la France s'identifiait à celle de la liberté»* (Mitterrand, 1981). Такі характеристики не втрачають актуальності й у промовах наступних президентів. Ж. Ширак наголошує, що *«notre pays est porteur d'un message. Un message de fraternité, de tolérance et de justice»* (Chirac, 1995). Н. Саркозі каже, що *«la vocation de la France de chercher partout les chemins de la paix, comme c'est dans sa vocation d'agir pour les droits de l'homme»* (Sarkozy, 2008). Ф. Олланд, попри відмінний від Н. Саркозі політичний вектор, дотримується тих самих ціннісних орієнтацій: *« les valeurs, toutes ces valeurs de la République, nous les affirmons aussi dans le monde»* (Holland, 2014).

Суперечливими є когнеми, що вербалізують образ Франції як **європейської держави**. На ранніх етапах існування П'ятої республіки, зокрема в часи Шарля де Голля, ішлося про посилення опозиції між Францією та іншими державами. У вітальних промовах вона виражалася через низку протиставних сполучників й часте вживання заперечень. Наприклад, Ш. де Голль каже: *«Mais si l'univers est troublé, la France ne l'est pas»* (De Gaulle, 1960). Про європейське майбутнє Франції заговорили пізніше, зокрема, за правління Ф. Міттерана, який наголошував, що *«La France ... est européenne»* (Mitterrand, 1983) та запевняв: *«N'en doutez pas, l'avenir de la France passe par l'Europe»* (Mitterrand, 1994).

**La Nation** – інший важливий лінгвокультурний концепт, яскраво представлений у вітальних промовах усіх французьких президентів. Його ядро – когнеми *nation, Français (Française) i peuple*, а периферійні елементи – *famille, enfants, fils, unite, communauté*. Завдяки метонімічному відношенню назва країни, «France», часто використовується на позначення населення, французів. *Nation* постає як родина завдяки когнемам *famille, enfants, fraternel, fils de ma partie*. Наприклад, у Міттерана: «*un pays est comme une famille*» та «*la France a besoin de l'union de tous ses enfants*» (Mitterand, 1984). Відчуття єдності посилюється також через когнеми *uni, rassemblé, commun, collectif*, займенник *notre* (і його форма множини *nos*). Жак Ширак: «*une nouvelle France, une France juste, unie, respectueuse de notre pacte républicain*» (Chirac, 1995), «*Une France rassemblée; ambitions communes*» (Chirac, 1997).

**Лінгвокультурний концепт la Liberté**, «свобода», є концептом-символом, пов'язаним із національною історією Франції. Ще у 1305 році король Людовік X зазначав у своєму указі, «що кожен має бути вільним, бо наша держава називається державою франків – вільних». У XVII ст. опозиція абсолютній монархії обрала собі за гасло *Liberté, Égalité, Fraternité*. Центральним елементом лінгвокультурного концепту є, власне, *liberté*, а периферійними – *indépendance, souveraineté, démocratique*. Цікаво також, що *liberté* розглядається з різних боків – як свобода держави (у де Голля: «*pour qu'elle maintienne son indépendance, pour qu'elle appuie la cause de la paix*» (De Gaulle, 1967)), і як свобода окремого громадянина («*mais l'insecurité générale comporte de terribles risques pour tout le monde dans ses biens, dans sa situation, dans ses libertés*» (Pompidou, 1972)). На ранньому етапі П'ятої республіки йшлося насамперед про свободу державну, тоді як уже з середини сімдесятих років XX століття акцент змістився на індивідуальну свободу.

**Лінгвокультурний концепт Esprit cartésien**. Вшановуючи давні традиції французького просвітництва, усі президенти Франції, починаючи з де Голля, у своїх новорічних промовах повсякчас звертаються до концепту раціоналізму. Попри різновекторні політичні орієнтації, вони усі апелюють до критичного мислення. Принаймні на позір французькі лідери дають неспростовний меседж своїм громадянам: вони б хотіли бачити їх розумними, критичними та раціональними. Концепт *esprit cartésien* вербалізується через такі когнеми, як *bon sens, raison, hypothèse, intelligence, réalisme, connaissance*. Цей концепт проходить лейтмотивом через вітання всіх президентів П'ятої республіки. До неї звертається В. Ж. д'Естен у 1997 році: «*enfin, je souhaite qu'en 1979 nous nous organisions pour préparer l'avenir de la France, avec intelligence et réalisme*» (D'Estaing, 1979), Ж. Ширак у 1997: «*Il s'appuie sur notre vaste culture, sans cesse rajeunie et enrichie par des connaissances nouvelles*» (Chirac, 1997) та Ф. Олланд у 2014: «*Nous sommes un pays d'invention, d'innovation, de création, dans tous les domaines*» (Holland, 2014).

Окремий інтерес становить концепт-ідея **Fraternité**, що з плином часу трансформувалася в концепт-символ, віддавши ідейні функції концепту **Solidarité**. Братерство як одна з ключових християнських, і зокрема – франкмасонських концепцій, на сьогоднішній день рідко вживається у політичному дискурсі з низки причин. По-перше, ще за часів Третьої республіки було висунуто припущення, що релігійна доктрина

не сприятиме об'єднанню всього народу [10] (власне, саме християнська конотація і нині викликає нарікання в мультикультурній і світській Франції), а по-друге, сема «брат» заважає встановити гендерну рівність [5]. У зв'язку з цим Вища рада з рівності між чоловіками та жінками у 2018 році запропонувала переглянути конституцію й замінити поняття *fraternité* на *solidarité* або *adelphité*. У новорічних промовах ці концепти вербалізовано когнемами *fraternité, solidarité, tolérance, comportement civique*.

Ш. де Голль кілька разів апелює до братерства, і жодного разу до солідарності. У Ж. Помпіду ці когнеми вживаються взаємозамінно, у В. Ж. д'Естена братерство фігурує в чотири рази частіше, ніж солідарність, а ось уже в промовах Ф. Міттерана ситуація кардинально змінюється: братерство вживається двічі, а солідарність – 13 разів. Ніколя Саркозі лише раз апелює до *fraternité*, а згодом звертається до *solidarité*. *Solidarité* оприявлюється як одна з частин республіканського гасла і як державний пріоритет: «*Garant de la continuité de l'état, je suis aussi le gardien des valeurs de la république, au premier rang desquelles la liberté et la solidarité*» (Chirac, 1995).

Отже, ми встановили, що базовими лінгвокультурними концептами, якими оперують французькі президенти у своїх вітальних промовах, є *la France, la nation, la liberté, l'esprit cartésien* та *la fraternité*, яка з часом поступилася місцем *la solidarité*.

Наше дослідження не претендує на вичерпність, адже за лаштунками лишилися такі цікаві параметри, як фонетичний і просодичний аналіз відеовиступів, що враховуватиме також невербальні елементи. Робота над цим ведеться. Ми свідомо обрали жанр політичного дискурсу, який дозволяє максимально приховати справжні думки та інтенції за вдало підібраними стратегіями, тактиками та культурними символами, для того, щоб у подальшому порівняти здобуті результати зі зразками менш підготовленого та більш персоналізованого мовлення, наприклад, відеоінтерв'ю, теледебатами та книгами мемуарів. У перспективі дослідження – виявити психолекти французьких президентів, а потім з'ясувати, які з їхніх елементів оприявлюються навіть у строгу регламентованих жанрах.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурмістенко Т. В. Мовленнєвий жанр офіційної промови у прагмалінгвістичному висвітленні (на матеріалі французької мови). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2011. №36. С. 151–155.
2. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
3. Карасик В. И. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*: сб. науч. тр. / под ред. В. И. Карасика, Г. Г. Слышкина. Волгоград: Перемена, 2000. С. 5-20.
4. Карпенко О. П. Топонім. *Українська мова: Енциклопедія*. К.: Українська енциклопедія, 2000. С. 637.
5. Avis relatif à la révision constitutionnelle «Pour une Constitution garante de l'égalité femmes-hommes» *Travaux du Haut Conseil*. 2018. URL: [http://www.haut-conseil-egalite.gouv.fr/parite/travaux-du-hcefh/article/avis-relatif-a-la-revision-constitutionnelle-pour-une-constitution-garante-de-l\\_6](http://www.haut-conseil-egalite.gouv.fr/parite/travaux-du-hcefh/article/avis-relatif-a-la-revision-constitutionnelle-pour-une-constitution-garante-de-l_6).
6. Cislaru G. Le nom de pays comme outil de représentation sociale. *Mots. Les langages du politique*. 2008. №86. p. 53-64.
7. Jodelet D. Les représentations sociales. Paris : PUF, 1989. 188 p.
8. Kaufmann L. Les voix de la déférence. De la nature des concepts sociopolitiques. *Langage et société*. 2006. №117.p. 89-116.
9. Leblanc J.-M., Martinez W/ Positionnements énonciatifs dans les vœux présidentiels sous la cinquième République. *Corpus*. 2005. URL: <http://journals.openedition.org/corpus/347>.
10. Liberté, égalité, fraternité. URL:

<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/la-france/institutions-vie-politique/symboles-de-la-republique-et-14/article/liberte-egalite-fraternite>. 11. Williams M. Pourquoi la devise de la France est-elle «Liberté, Égalité, Fraternité»? France Soir. 2016. URL: <http://www.francesoir.fr/lifestyle-vie-quotidienne/pourquoi-la-devise-de-la-france-est-elle-liberte-egalite-fraternite>.

#### ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. 30 ans de paroles publiques de Charles de Gaulle. *INA*. URL: <https://fresques.ina.fr/de-gaulle/accueil>. 2. Les voeux des présidents de la République depuis 1974. URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/selection-discours/voeux-presidents-republique-depuis-1974-2.html>. 3. Vœux présidentiels 1970-1974 *Discours de Georges Pompidou*. 2015. URL: [https://www.georges-pompidou.org/sites/default/files/recueil\\_voeux\\_presidentiels.pdf](https://www.georges-pompidou.org/sites/default/files/recueil_voeux_presidentiels.pdf).

Стаття надійшла до редакції 28.04.19 р.

*Pityk K. M., Assistant Professor,  
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv*

#### EVOLUTION OF THE LINGUO-CULTURAL CONCEPTS IN THE FRENCH PRESIDENTS' NEW YEAR'S EVE ADDRESSES: NATIONAL VALUES AS A MANIPULATION TOOL

*The article deals with the search of key linguo-cultural concepts of the French political culture, verbalized in the French Presidents' of the Fifth Republic New Year's eve addresses (les Voeux de Nouvel An) from 1960 to 2016. The author analyzes French politicians' public speech as the mirror image of the French core national values. This research summarizes achievements in the field of cultural linguistics, pragmalinguistics and discourse analysis. Moreover, it provides leading modern scientists' ideas about the genre of the congratulatory speech and its characteristics, highlighting major differences between the congratulatory speech and other speeches. Much attention is given to the notion of "linguo-cultural concept", defined as a core element of the French language and culture, and to its difference from the notion of "social representation" that is considered to be a basic unit in the field of French sociolinguistics. Applying linguo-cultural approach to the data, gained thanks to the use of the lexicometric software program Tropes, we defined five core linguo-cultural concepts in the New Year's Eve addresses, namely la France, la Nation, la Liberté, l'Esprit cartésien and la Fraternité as objectively as possible. It is spoken in detail about verbal representations of the mentioned concepts. The author gives also the example of their use in the congratulatory speeches of Charles de Gaulle, Georges Pompidou, Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterand, Jacques Chirac, Nicolas Sarkozy and François Hollande. The article gives a detailed analysis of the linguo-cultural concept la Fraternité and its transformation into the concept la Solidarité. The perspectives of further research are discussed.*

**Key words:** cultural linguistics, linguo-cultural concept, congratulatory speech, French political discourse.

#### REFERENCES

1. Burmistenko T. V. (2011). Movlenniievi zhanr ofitsiinoi promovy u prahmalinhvistychno-mu vysvitlenni (na materiali frantsuzkoi movy). *Movni i kontseptualni kartyny svitu*, 36, 151–155.
2. Karasik V. I. (2002). *Yazikovoi kruh: lichnost, kontsepty, diskurs*. Volhohrad: Peremena.

3. Karasik V. I. (2000). O tipakh diskursa. *Yazikovaia lichnost: institutsionalnyi i personalnyi diskurs*, 5-20. 4. Karpenko O. P. (2000). Toponim. *Ukrainska mova: Entsyklopediia*. Kyiv: Ukrainska entsyklopediia. 6. Cislaru G. (2008). Le nom de pays comme outil de représentation sociale. *Mots. Les langages du politique*, 86, 53-64. 7. Jodelet D. (1989). *Les représentations sociales*. Paris : PUF. 8. Kaufmann L. (2006). Les voies de la déférence. De la nature des concepts sociopolitiques. *Langage et société*, 117, 89-116. 9. Leblanc J.-M., Martinez W. (2005). Positionnements énonciatifs dans les vœux présidentiels sous la cinquième République. *Corpus*. URL: <http://journals.openedition.org/corpus/347> 10. Liberté, égalité, fraternité. URL: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/la-france/institutions-vie-politique/symboles-de-la-republique-et-14/article/liberte-egalite-fraternite>. 11. Williams M. (2016). Pourquoi la devise de la France est-elle «Liberté, Égalité, Fraternité»? *France Soir*. URL : <http://www.francesoir.fr/lifestyle-vie-quotidienne/pourquoi-la-devise-de-la-france-est-elle-liberte-egalite-fraternite>.

### SOURCES

1. 30 ans de paroles publiques de Charles de Gaulle. URL: <https://fresques.ina.fr/de-gaulle/ac-cueil>. 2. Les vœux des présidents de la République depuis 1974. URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/selection-discours/voeux-presidents-republique-depuis-1974-2.html>. 3. Vœux présidentiels 1970-1974. URL: [https://www.georges-pompidou.org/sites/default/files/recueil\\_voeux\\_presidentiels.pdf](https://www.georges-pompidou.org/sites/default/files/recueil_voeux_presidentiels.pdf).

УДК 378.147:811.161.1'243

*Прождзіна І. М.*, к. філол. н., доц.  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

## ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІНОНАЦІОНАЛЬНИМИ КУЛЬТУРНИМИ КОНЦЕПТАМИ

*У статті висвітлюються лінгводидактичні прийоми і деякі методи ознайомлення іноземців з російськими культурними концептами: візуалізація навчального матеріалу, ознайомлення з метафоричними ознаками концепту, звертання до висловлень митців слова та ін. Використання цих прийомів проілюстровано конкретними прикладами. Наголошується на необхідності застосування евристичного підходу до навчання іноземних магістрів-філологів.*

**Ключові слова:** *концепт, лінгводидактика, лінгвоконцептологія, лінгвокультурологія, навчання іноземців, російська лінгвокультура.*

Сучасна філологічна освіта передбачає глибоке ознайомлення з культурою країн, мови яких вивчаються, з особливостями національного менталітету носіїв мов. Серед навчальних дисциплін освітніх програм філологічного профілю цій меті безпосередньо підпорядковано лінгвокраїнознавчі та лінгвоконцептологічні дисципліни. Лінгвокраїнознавство здебільшого викладається в бакалавраті, а навчальні предмети лінгвоконцептологічного циклу (когнітивна лінгвістика, лінгвокультурологія,